

แนวปฏิบัติที่ดี ต้นปรียัติ : วิถีที่ 1 สืบสาน สังก่อ ต่อยอด

แนวปฏิบัติที่ดีเรื่อง : ก่อสมรียนนการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อม: มรสรังนูลค่าพืลลุ่มน้ำสวย จังหวัดนงคย

- คณะผู้จัดทำ**
1. พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ
 2. พระมหาอรุณ ปญญาธูโน, ดร.
 3. ผศ.ดร.เกษภา ผาทอง
 4. ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวชิราภักษ์
 5. พระครูสังฆรักษ์ ยศวีร์ ปมุตโต, ดร.
 6. พระมหาชินกร สุจิตโต, ดร.
 7. ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล
 8. นางสาวอริษา เขี่ยมวิสัย

ประวัติหน่วยงาน/ส่วนงาน:

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้เปิดทำการเรียนการสอนเมื่อปี พ.ศ.2513 มีการเรียนการสอนเฉพาะสาขาวิชาสังคมวิทยา พ.ศ.2534 ได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยนำเอาวิชาการทางด้านมานุษยวิทยา เข้ามารวมกับสาขาวิชา สังคมวิทยา ใช้ชื่อสาขาใหม่ว่า “สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา” พ.ศ.2543 ได้เปิดสาขาวิชาขึ้นใหม่อีกหนึ่งสาขา คือ “สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง” ซึ่งอยู่ในภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ และปี พ.ศ.2564 ได้เปิดทำการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมด 2 หลักสูตร ได้แก่ (1) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุงใหม่ 2564) (2) หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ 2564)

ที่มาและความสำคัญ

กาถอบทเรียนการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อม โดยใช้พื้นที่ลุ่มน้ำสวย จังหวัดนงคย เนื่องจากมีประวัติความเป็นมาเกี่ยวเนื่องชีวิตชีวิตของคนในพื้นที่มาอย่างยาวนาน แต่บิบทพื้นที่ มีสภาพปัญหาบางอย่างต่อเนื่องอันเกิดจาก 1) การขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง 2) การเกิดน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก พื้นที่ที่อยู่ริมห้วย/แม่น้ำ จะมีน้ำท่วมสร้างความเสียหายแก่เกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูกในพื้นที่ยโดยรอบ 3) การใช้น้ำที่เกินความจำเป็นทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทางระบบนิเวศวิทยา 4) การมีลำนน้ำที่ขยวเหมาะสำหรับทำการเกษตรที่หลากหลายและยังทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเกษตรเป็นแลนด์มาร์คสำคัญโดยอาศัยภูมิปัญญาของท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่แม่น้ำไหลผ่าน ที่จะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น แก่ประชาชนในพื้นที่

ถอบทเรียนการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อม: การสร้างมูลค่าเพิ่มลุ่มน้ำสวย จังหวัดนงคย เป็นหนึ่งแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาซ้ำซากในลุ่มน้ำ ที่จะนำไปใช้กับพื้นที่อื่นได้อย่างกว้างขวางและทุกพื้นที่ เพราะบิบทตังกล่าวมีลักษณะคล้ายกันแทบทุกพื้นที่ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทเรียนจากงานวิจัย มาเป็นแนวทางประกอบกับการพิจารณาปรากฏการณ์จากสภาพการจัตการ ปัญหาและอุปสรรค นำมาวิเคราะห์ผลลิตการดำเนินการในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา และหาวิธีแก้มแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ส้างการบิทธการจัตการรวมถึงการพัฒนาลุ่มน้ำให้มีมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ โดยถอบทเรียนจากพื้นที่ลุ่มน้ำสวย จังหวัดนงคย ซึ่งครอบคลุม 6 ตำบล คือ น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ความมั่นคงของน้ำในภาคการผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรม การป้องกันน้ำท่วมและแก้มปัญหาภัยแล้ง การจัตการคณภาพน้ำ การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และการบิทธการจัตการน้ำ รวมถึงการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ โดยอาศัยพหุความอ้มมอทางสังคยมธู ท้องถิ่น และภาคประชาชน มาอ้มมอกันแก้มอย่างจจจจจจ จจจจจจ ส้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้แก่คนในชาติสืบไป

“องค์ความรู้ ความจจจจ ที่มีอยู่ ประการใด ก็ใช้ค่า หากเขาทำนทั้งหลายไม่นำมาปฏิบัติ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแก้มปัญหาโครงสร้างพื้นฐานจากการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อม
2. เพื่อส้างการบิทธการจัตการที่อาศัยการอ้มมอของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อส้างมูลค่าเพิ่มจากการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมในการนุณเสริมเกษตรแบบยั่งยืน กระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำ และแก้มปัญหาจนกระจุก รวยกระจายในสังคยไทย
4. เพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบความรู้พร้อมใช้

แนวทางการดำเนินการตามหลัก PDCA

การสร้างมูลค่าเพิ่มลุ่มน้ำสวย จังหวัดนงคย จะต้องดำเนินการตามหลัก PDCA 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act หรือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ประการ ดังนี้

1. Plan (วางแผน) + ฉันทะ (ความพอใจ) = การจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมในลุ่มน้ำสวยของจังหวัดนงคย ต้องเน้นทั้งการอรรถาธิบายลุ่มน้ำ การพัฒนาเศรษฐกิจ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ เพื่อให้ได้ระบบน้ำที่ยั่งยืนและทำให้ชุมชนอยู่ในสภาพที่มั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

2. Do (ปฏิบัติ) + วิริยะ (ความเพียรพยายาม) = 1) แก้มโครงสร้างเชิงบูรณาการในการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมลุ่มน้ำสวย 2) ส้างการบิทธการจัตการในการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมลุ่มน้ำสวย 3) ส้างมูลค่าเพิ่มในการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมพื้นที่ลุ่มน้ำสวยที่หลากหลาย

3. Check (ตรวจสอบ) + จิตตะ (เอาใจใส่) = เมื่อทดลองปฏิบัติตามแผนเสร็จแล้ว สิ่งถัดมาที่เอาต้งทำคือประเมินและตรวจสอบว่าผลลิตที่ได้จากการทดลองนั้นเป็นไปตามที่เอาคตหว้งไว้หรือไม่ว โดยวัดจากตัววัดที่เอาคตกำหนดไว้ในขั้นตอนการวางนแผน หากผลลิตเป็นไปตามที่เอาคตกำหนดก็ให้ทำนขั้นตอนต่อไป แต่หากว่าไม่วก็ให้เอาคตกลับไปท้งขั้นตอนวางนแผนอีกคั้งเพื่อวิเคราะหและแก้มปัญหาที่เกิดขึ้น ทำซ้ำจนกว่านแผนของเอาจะให้ผลลิตตามที่เอาคตหว้งไว้

4. Act (ปรับปรุง) + วิมังสา (ทบทวน) = หากประเมินและตรวจสอบแล้วว่านแผนของเอานั้นสามารถแก้มปัญหาได้จจจจ ให้นำนแผนนั้นมาปรับใช้จจจจในการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมพื้นที่ลุ่มน้ำสวยและทำให้เกิดเป็นมาตรฐานใหม่ในการทำงานของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลกระทาเนินงาน

ทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อมพื้นที่ลุ่มน้ำสวยเป็นสิ่งที่คุณค่าและเป็นประโยชน์ ทั้งที่เป็นอุปธรรม สามารถจับตองและมองเห็นได้ และนามธรรม เช่น วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ อันตังตามในพื้นที่ มีอิทธิพลเกี่ยวโยงตึงกัน เป็นปัจจัยในการเกือหนนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากการมีอยู่จกคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรม เป็นวงจจและวัจจจความเสียหายที่เกี่ยวข้องกันไปต้งระบบ นวัตกรรมในการจัตการรพษการน้ำและ ลังแวดล่อมลุ่มน้ำสวย : พหุความอ้มมอทางสังคยมธู ท้องถิ่น และภาคประชาชน เป็นกลยุทธ/ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการแก้ม ป้องกันสาเหตุของปัญหาโดยอาศัยเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อสามารถแก้มปัญหาที่เกิดขึ้นตังกล่าวได้แล้ว จำเป็นตองมีการบิทธการเชิงบูรณาการให้ทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกัน และนำทรัพยากรที่หุงคคุณค่าในท้องถิ่นมาส้างเป็นมูลค่าเพิ่มก่อเกิดรายได้ที่หลากหลายจากสิ่ง ที่มีอยู่ในลุ่มน้ำสวย สิ่งที่มีอยู่ในชุมชน จะสามารถนุณเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนสู่ระบบเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างยั่งยืน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ม

ปัญหาอุปสรรค : ขาดการบูรณาการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้มปัญหาอย่างจจจจจจจจจจจจ แนวทางแก้ม : ภาครัฐปรับปรุกฎหมยกฎแลอรรถาธิบายความปลอดคภัย รวมถึงการปรับปรุโครงสร้างทาเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้อิทธการของลุ่มน้ำสวย ให้ประชาชนได้บิทธการความเข้าใจในกระบวนการอรรถาธิบายและสามารถกระตบการเกษตรไปสู่การอรรถาธิบายและพัฒนาให้เกิดเป็นนวัตกรรมเพิ่มรายได้ทางการเกษตรที่หลากหลายมากขึ้น

ประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

มิติของการจัตการเรียนสู่ กระบวนการสื่อสาคคุณค่า การพัฒนาตลอดถึงการเสริมส้างกระบวนการเครือช่ายการเรียนสู่ในมิติต่างๆ ร่วมกัน บจจจเข้ากับแผนพัฒนาระดับตบจาระดับส้าง ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ตลอดถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคยแห่งชาติ และกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์น้ำ 20 ปี ซึ่งครอบคลุม 6 ด้านคือ น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค, ความมั่นคงของน้ำในภาคการผลิต การเกษตรและอุตสาหกรรม, การป้องกันน้ำท่วมและแก้มปัญหาภัยแล้ง, การจัตการคณภาพน้ำ, การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และการบิทธการจัตการน้ำและนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมานุณเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนสู่ระบบเศรษฐกิจฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ต่อประชาชน ส้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้แก่คนในชาติสืบไป